

Časopis pro pěstování matematiky

Bořivoj Kepr

Sedmdesát let doc. RNDr. Karla Drábka, CSc.

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 113 (1988), No. 4, 437--442

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/118350>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1988

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

SEDMDESÁT LET DOC. RNDr. KARLA DRÁBKA, CSc.

BOŘIVŮJ KEPR, Praha

Dne 2. ledna 1988 se dožil sedmdesáti let doc. RNDr. Karel Drábek, CSc., dlouholetý učitel katedry matematiky a deskriptivní geometrie stavební fakulty ČVUT. Narodil se v železničářské rodině v Chrástanech (okres Rakovník). S vyznamenáním vystudoval na slavné reálce v Rakovníku a jako nadaný a chudý student byl přijat do Hlávkovy studentské koleje. Na přírodovědecké fakultě Karlovy university pokračoval ve studiu svých zamilovaných předmětů, matematiky a deskriptivní geometrie. Zde si jej všimli prof. Václav Hlavatý a pozdější prof. Frant. Vyčichlo a tak se stalo, že od 1. 11. 1938 byl přijat jako pomocná vědecká síla k prof. Hlavatému. Zanedlouho přišla léta fašistické okupace a po studentských demonstracích 28. 10. a 15. 11. 1939 byl dne 17. 11. 1939 v Hlávkově koleji, kde bydlel též MUC. Jan Opletal, zatčen a odvezen do koncentračního tábora Sachsenhausen-Oranienburg. Domů se vrátil 20. 1. 1942 a navázal hned spojení s prof. Vyčichlo a Hlavatým. Po osvobození v roce 1945, ještě jako student, se stal asistentem ústavu deskriptivní

geometrie a stereotomie na tehdejší Vysoké škole inženýrského stavitelství ČVUT, jehož přednostou byl prof. Ing. Dr. techn. František Kadeřávek, DrSc. Od roku 1948 působil pak na katedře matematiky a deskriptivní geometrie (vedoucí prof. RNDr. František Vyčichlo, DrSc.). Během svého působení učil deskriptivní geometrii na Vysoké škole (pak fakultě) inženýrského stavitelství, na oboru lesního inženýrství fakulty zemědělského inženýrství, perspektivu na Akademii výtvarného umění a na Vysoké škole umělecko-průmyslové, deskriptivní geometrii na pedagogické fakultě v dálkovém studiu pro středoškolské učitele, na Vysoké škole architektury a pozemního stavitelství pro kandidáty učitelství kreslení a deskriptivní geometrie na středních školách, na fakultě ekonomického inženýrství a od roku 1960 až do odchodu do důchodu (1. 3. 1983) na stavební fakultě ČVUT. Z tohoto výčtu je zřejmá jeho neobyčejně rozsáhlá pedagogická činnost, které odpovídají jeho učitelské zkušenosti.

V roce 1966 obhájil K. Drábek na elektrotechnické fakultě ČVUT úspěšně svoji kandidátskou disertační práci „Kinematické zobecnění de la Hireových kružnic“ a na stavební fakultě v roce 1968 habilitační práci „Kinematika n-rozměrného euklidovského prostoru“. V roce 1969 byl jmenován docentem matematiky na katedře matematiky a deskriptivní geometrie stavební fakulty ČVUT. Na matematicko-fyzikální fakultě Karlovy univerzity získal v roce 1971 titul doktora přírodních věd (RNDr.).

Významná a záslužná je jeho práce na úseku odborné a vědecké činnosti a z toho plyne jeho publikační činnost. Pro studenty sepsal sám nebo jako spoluautor oblíbená vysokoškolská skripta z deskriptivní geometrie. V letech 1978 a 1979 vyšla v SNTL dvoudílná učebnice deskriptivní geometrie pro stavební fakulty. Na této učebnici, které byla udělena literární prémie České matice technické a ministerstva školství, se podílel význačnou měrou.

Těžiště jeho vědecké činnosti je však v práci na problémech kinematické geometrie. Byl význačným a aktivním pracovníkem v semináři z kinematické geometrie, který založil a vedl prof. RNDr. Zdeněk Pírko, DrSc. Práce tohoto semináře patřila do vědecko-výzkumného úkolu „Metody kinematické analýzy a syntézy“. Zde vznikla jeho kandidátská i habilitační práce a také další vědecké články, jichž je autorem, popř. spoluautorem. O výsledcích této vědecké práce přednášel na vědeckých konferencích konaných u nás na ČVUT v Praze, Ostravě, Liberci aj., a v zahraničí v Drážďanech (NDR), v Sofii (BLR) a v Oberwolfachu (NSR).

Dalším důležitým úsekem jeho práce je dlouholetá činnost v historii deskriptivní geometrie v českých zemích v 19. a 20. stol.. Byl vedoucím pracovníkem vědecko-výzkumného úkolu, který byl z počátku veden jako fakultní, ale po úspěšné oponentuře byl od roku 1976 zařazen jako součást státního plánu základního výzkumu při Ústavu čs. a světových dějin ČSAV.

Ke 125. výročí katedry matematiky a deskriptivní geometrie v roce 1977 byl vydán za podpory děkanátu stavební fakulty sborník, k jehož náplni a ke zdaru slavnostního zasedání přispěl podstatnou měrou, zejména na úseku historie.

Při příležitosti stého výročí narození prof. Ing. Dr. techn. Františka Kadeřávka, DrSc., nositele Řádu republiky v roce 1985 byla uspořádána konference s mezinárodní účastí. Tehdy jako předseda výboru pro tyto oslavy přispěl ke zdárnému průběhu této akce.

Doc. Drábek má také bohatou a záslužnou činnost v politicko-výchovné práci. Pracoval jako funkcionář v ROH, SČSP aj. K mezinárodnímu dni studentů vykládal mladým studentům prvních ročníků fakulty o událostech kolem 17. listopadu 1939 a dosud je činný jako lektor a předseda základní organizace Českého svazu protifašistických bojovníků v Praze 6 Dejvicích. V letech 1972 až 1977 byl zástupcem vedoucího katedry. Od roku 1936 je členem Jednoty čs. matematiků a fyziků.

Za svoji činnost v období okupace a za politicko-výchovnou práci obdržel pamětní medaile, čestné odznaky, pamětní plakety a diplomy od Svazu osvobozených politických vězňů a ČSPB. Za dlouholetou úspěšnou činnost v pedagogické práci dostal čestná uznání rektora ČVUT a děkana stavební fakulty. V roce 1978 byl vyznamenán zlatou medailí ČVUT.

Spolupracovníci doc. Drábka vzpomněli jeho záslužné a obětavé práce na slavnostním zasedání katedry v lednu 1988 a společně se všemi jeho přáteli mu přejí do dalších let života mnoho zdraví, dalších pracovních úspěchů a osobní spokojenosti.

SEZNAM PRACÍ doc. RNDr. KARLA DRÁBK, CSc.*)

A. *Knihy:*

- [2] Deskriptivní geometrie I. díl (spol. s F. Harantem a Otou Setzerem). SNTL Praha, 1978, 2. nezm. vyd. 1982.
- [3] Deskriptivní geometrie II. díl (spol. s F. Harantem a O. Setzerem). SNTL Praha, 1979.
- [4] Deskriptivní geometrie pro IV. ročník gymnázií se zaměřením na matematiku (spol. s A. Urbanem a L. Drsem). SPN Praha, 1980.
- [4a] Deskriptívna geometria pre 4. ročník gymnázia so zameraním na matematiku (spol. s A. Urbanem a L. Drsem). Slovenské pedagogické nakladateľstvo Bratislava, 1982.

B. *Skripta*

- [13] Úvod do studia inženýrství na oboru konstrukce a dopravní stavby (kap. 4.1, str. 21–26). Vydavatelství ČVUT Praha, 1978.

C. *Vědecké a odborné články:*

- [23] Přirozené elementy geometrického pohybu v rovině. Acta Polytechnica - Práce ČVUT, 1978, 7 (IV, 3), str. 5–12.
- [24] Beitrag zur $\mathcal{K}$ -Kinematik in der Ebene: Gruppen-theoretische Grundlagen der $\mathcal{K}$ -Bewegung. Acta Polytechnica - Práce ČVUT Praha, 1978, 3 (IV, 2), str. 61–75.

---

*) Navazuje na seznam prací, který byl připojen k článku „Šedesát let doc. RNDr. Karla Drábka, CSc.“ v tomto časopise, roč. 102 (1977), str. 319–325.

- [25] Beitrag zur $\mathcal{E}$ -Kinematik in der Ebene: Gruppentheoretische Grundlagen der $\mathcal{E}$ -Bewegung (spol. s *J. Chudým*). Acta Polytechnica - Práce ČVUT, 1978, 3 (IV, 2), str. 77–92.
- [26] Příspěvek ke $\mathcal{X}$ -kinematice roviny: Rozšíření Chaslesovy věty a Catalanova věta v geometrickém pohybu roviny. Práce stavební fakulty ČVUT, Praha, Edice KD 1/1977, str. 9–29.
- [27] Výzkumná zpráva k fakultnímu úkolu F 2/76 „Metody kinematické analýzy a syntézy“ za rok 1977 (spol. s *J. Chudým*, *Z. Jankovským*, *Z. Pirkem* a *J. Somrem*).
- [28] Výzkumná zpráva k fakultnímu úkolu F 2/76 „Metody kinematické analýzy a syntézy“ za rok 1978 (spol. s *J. Chudým*, *Z. Jankovským*, *Z. Pirkem* a *J. Somrem*).
- [29] Příspěvek ke kinematice n -rozměrného ekviformního prostoru: $\mathcal{E}$ -rotace (spol. s *J. Chudým*). Strojnícky časopis 30 (1979), čís. 1, str. 117–128.
- [30] Lineární incidenční vazby v ekviformním rovinném pohybu I: $\mathcal{E}_1$ a $\mathcal{E}_2$ -pohyb (spol. s *J. Chudým*, *Z. Jankovským*, *Z. Pirkem* a *J. Somrem*). Strojnícky časopis 30 (1979), čís. 3, str. 359–374.
- [31] Lineární incidenční vazby v ekviformním rovinném pohybu II: $\mathcal{E}_3$ -pohyb (spol. s *J. Chudým*, *Z. Jankovským*, *Z. Pirkem* a *J. Somrem*). Strojnícky časopis 30 (1979), čís. 5, str. 515–522.
- [32] Beitrag zur $\mathcal{E}$ -Kinematik in der Ebene: $\mathcal{E}$ -Rotationen (spol. s *J. Chudým* a *Z. Pirkem*). Acta Polytechnica - Práce ČVUT, 12 (IV, 3), 1979, str. 21–28.
- [33] Äquiforme Analogie zu einigen Geschwindigkeitseigenschaften der Kongruentbewegung der Ebene. Abhandlungen der Braunschweigischen Wissenschaftlichen Gesellschaft, Bd. XXXI (1980), str. 51–56.
- [34] Teorie pólů v rovinném ekviformním pohybu I (spol. s *J. Chudým*, *Z. Jankovským*, *Z. Pirkem* a *J. Somrem*). Strojnícky časopis 31 (1980), čís. 4, str. 455–469.
- [35] Obálky přímkových profilů v rovinném ekviformním pohybu (spol. s *J. Chudým*). Sborník III. konference o teorii strojů a mechanismů, část B, Liberec 9.–11. 9. 1980, str. 1–7.
- [36] Obálky kruhových profilů v rovinném ekviformním pohybu. Sborník III. konference o teorii strojů a mechanismů, část B, Liberec 9.–11. 9. 1980, str. 9–18.
- [37] $\mathcal{E}$ -Analogien der Fusspunktbewegung. Strojnícky časopis 31 (1980), čís. 5, 661–666.
- [38] Teorie pólů v rovinném ekviformním pohybu II (spol. s *J. Chudým*, *Z. Jankovským*, *Z. Pirkem* a *J. Somrem*). Strojnícky časopis 31 (1980), čís. 6, str. 727–736.
- [39] Beitrag zur $\mathcal{E}$ -Kinematik der Ebene: Äquivalenzsatz, äquiforme Trochoiden (spol. s *Z. Pirkem*, věnováno k 70. narozeninám prof. H. R. Müllera). Aplikace matematiky 26 (1981), čís. 5, str. 365–376.
- [40] Beitrag zur $\mathcal{E}$ -Kinematik in der Ebene: $\mathcal{E}$ -Rotationen mit geradliniger, kreis- und spiralförmiger Mappe (spol. s *J. Chudým* a *Z. Pirkem*). Acta Polytechnica - Práce ČVUT, 10 (IV, 1), 1981, str. 5–22.
- [41] Metodická příručka k učebnicím deskriptivní geometrie pro gymnázia s rozšířenou výukou matematiky. Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 1982, 40 + 33 str.
- [42] Teorie pólů v rovinném ekviformním pohybu III (spol. s *J. Chudým*, *Z. Jankovským*, *Z. Pirkem* a *J. Somrem*). Strojnícky časopis 33 (1982), čís. 1, str. 95–111.
- [43] Afinní pohyby v rovině s pevnými body, případně přímkami. Sborník stavební fakulty ČVUT v Praze, Edice KD 3/1982, str. 109–118.
- [44] Ein Beispiel der äquiformen ebenen Bewegung mit zwei linearen Inzidenzbindungen. Strojnícky časopis 34 (1983), čís. 4, str. 473–481.
- [45] Eine Bemerkung zum Paar konjugierter Profile in kongruenter Bewegung (spol. s *Z. Pirkem*). Strojnícky časopis 34 (1983), čís. 6, str. 693–699.
- [46] Příklad rovinného ekviformního pohybu (spol. s *J. Somrem* a *J. Štrobem*). Acta Polytechnica - Práce ČVUT, 12 (IV, 2), 1983, str. 49–58.
- [47] Eine Bemerkung zum Paar konjugierter Profile in der äquiformen Bewegung. Strojnícky časopis 35 (1984), čís. 3, str. 309–318.

- [48] Äquiforme Analogien in der Kinematik der konjugierten Profile (spol. s Z. Pirkem). *Aplikace matematiky* 29 (1984), str. 258—271.
- [49] Bemerkungen zu Hüllbahnkurven der Geraden in der ebenen äquiformen Bewegung. *Strojnícky časopis* 36 (1985), čís. 2, str. 169—179.
- [50] Vědecké geometrické práce prof. F. Kadeřávka. Sborník konference „Geometrie v technice a umění“ k stému výročí narození prof. Ing. Dr. techn. Františka Kadeřávka, DrSc., nositele Řádu republiky (Praha - Dobřichovice, květen 1985). JČSMF Praha, 1985, str. 24—30.
- [51] Weitere äquiforme Analogien zu Geschwindigkeiten der ebenen kongruenten Bewegungen. *Beiträge zur Algebra und Geometrie, Martin-Luther-Universität Halle - Wittenberg*, 20, 1985/42 (M 37), str. 47—58.
- [52] Equiform motions in a plane with fixed points or straight lines. Faculty of Civil Engineering, Series KD No 4, Prague 1984, str. 35—39.
- [53] Über ein Netz der Kubiken und seine Anwendung in einem Kegelschnittnetz (spol. s O. Setzerem). *Acta Polytechnica - Práce ČVUT*, 2 (IV, 1), 1986, str. 5—30.
- [54] Geometrické práce prof. Ing. Dr. techn. Františka Kadeřávka, DrSc. (26. 6. 1885—9. 2. 1961). *Acta Polytechnica - Práce ČVUT*, 17, IV, 1987-2, str. 19—36.
- [55] Poznámka k ekviformnímu pohybu se dvěma danými přímkovými trajektoriemi. *Strojnícky časopis* 39 (1988, čís. 3, str. 361—368).
- [56] Syntreputy v kongruenčním pohybu a jejich zobecnění v ekviformnímu pohybu. *Strojnícky časopis* — v tisku.

D. Články životopisné a články týkající se historie deskriptivní geometrie:

- [14] 125 let katedry matematiky a deskriptivní geometrie stavební fakulty ČVUT. *Dějiny věd a techniky* 12 (1979), str. 33—45.
- [15] K formování poválečných ústavů matematiky a deskriptivní geometrie ČVUT v letech 1939—1945. *Dějiny věd a techniky* 12 (1979), str. 118—121.
- [16] Výzkumná zpráva k úkolu VIII-4-11/1 „Historické předpoklady vědecko-technické revoluce ve vývoji moderní vědy a techniky“ za období 1976—1978.
- [17] Životopisy a zhodnocení práce prof. Jarolímka, Kloboučka, Vojtěcha, Procházky, Velíska a M. N. Vaněčka pro podklady k dějinám ČVUT (za období 1918—1945).
- [18] Matěj Norbert Vaněček. *Rozhledy* (57), 1978/79, str. 277—278.
- [19] Sto let od narození prof. PhDr. Jana Vojtěcha. *Pokroky mat., fyz., astr.* 24 (1979), str. 223—225.
- [20] Prof. PhDr. Jan Vojtěch. *Rozhledy* (58), 1979/80, str. 24—26.
- [21] Výročí stých narozenin prof. PhDr. Jana Vojtěcha. *Časopis* 104 (1979), str. 423.
- [22] Sedmdesát let profesora Zdeňka Pírka. *Pokroky mat., fyz., astr.* 24 (1979), str. 353—354.
- [23] Kinematická geometrie v pracích našich matematiků meziválečného období. *Práce z dějin přírodních věd* 11 (1979), „Věda v Československu 1918—1952“, str. 99—104.
- [24] Prof. RNDr. Zd. Pírko, DrSc., sedmdesátníkem. *Strojnícky časopis* 30 (1979), čís. 6, str. 732—733.
- [25] Prof. Josef Tesař osmdesátníkem. *Pokroky mat., fyz., astr.* 25 (1980), str. 54—55.
- [26] K životnímu jubileu prof. RNDr. Zdeňka Pírka, DrSc. *Časopis* 105 (1980), str. 216—218.
- [27] K životnímu jubileu Františka Kejly. *Pokroky mat., fyz., astr.* 25 (1980), str. 109—110.
- [28] K osmdesátému výročí smrti prof. Karla Josefa Küppera. *Rozhledy* (59), 1980/81, str. 75—77.
- [29] Šedesát let doc. RNDr. Zdeňka Vančury, CSc. *Časopis* 105, (1980), str. 419—421.
- [30] Šedesát let doc. Bořivoje Kepra. *Časopis* 105 (1980), str. 424—427.
- [31] Sto let od narození akademika Bohumila Bydžovského. *Pokroky mat., fyz., astr.* 25 (1980), str. 283—284.

- [32] Nedožitě pětasedmdesátiny prof. Františka Vyčichlo. *Pokroky mat., fyz., astr.* 25 (1980), str. 285–286.
- [33] O jednom jubileu na katedře matematiky a deskriptivní geometrie stavební fakulty ČVUT v Praze. *Pokroky mat., fyz., astr.* 25 (1980), str. 288–290.
- [34] K sedmdesátinám prof. Ing. Dr. techn. Miroslava Šejvla, DrSc. (spol. s J. Kováčem a Z. Pirkem). *Strojnícky časopis* 32 (1981), čís. 4, str. 510–512.
- [35] Doc. Ota Setzer — sedmdesát pět let. *Pokroky mat., fyz., astr.* 26 (1981), str. 231–232.
- [36] František Kejla (1914–1981). *Časopis* 107 (1982), str. 203–204.
- [37] K výuce matematiky na pražské vysoké technické škole do škol roku 1939/40 (K 275. výročí založení ČVUT v Praze). Sborník 17. celostátní konference na vysokých školách technických, ekonomických a zemědělských, Ostrava (22.–26. 8. 1982), str. 11–25.
- [38] Darstellende Geometrie an der Technischen Hochschule in Prag in den Jahren 1828–1945. Sborník stavební fakulty ČVUT v Praze, Edice KD 3/1982, str. 5–43.
- [39] K vývoji teoretické kinematické geometrie 1945–1960. *Práce z dějin přírodních věd*, sv. 14, 1982, „Věda v Československu 1945–1965“, str. 381–395.
- [40] Zemřel prof. RNDr. Zdeněk Pírko. *Pokroky mat., fyz., astr.* 29 (1984), str. 52–54.
- [41] Zemřel prof. RNDr. Karel Havlíček, CSc. *Časopis* 109 (1984), str. 105–108.
- [42] In memoriam professor Karel Havlíček. *Czechoslovak Math. Journal* 34 (109), (1984), str. 165–167.
- [43] Oldřich Jeništa — osmdesát let. *Pokroky mat., fyz., astr.* 29 (1984), str. 177–178.
- [44] Seznam prací prof. Ing. Dr. techn. Františka Kadeřávka, DrSc. „Geometrie v technice a umění“, ČVUT v Praze, fakulta stavební. SNTL Praha, 1985, str. 59–63.
- [45] Zemřel doc. RNDr. František Harant, CSc. *Časopis* 110 (1985), str. 428–432.
- [46] Sto let od narození prof. Ing. Dr. techn. Františka Kadeřávka, DrSc. *Časopis* 110 (1985), str. 432–434.
- [47] Konference „Geometrie v technice a umění“. *Časopis* 110 (1985), str. 447–448.
- [48] Sté výročí narození profesora Františka Kadeřávka. *Pokroky mat., fyz., astr.* 30 (1985), str. 290–292.
- [49] Zemřel docent František Harant. *Pokroky mat., fyz., astr.* 31 (1986), str. 55.
- [50] Docent Václav Vilhelm šedesátníkem. *Pokroky mat., fyz., astr.* 31 (1986), str. 59.
- [51] Šedesát let docenta Čestmíra Vitnera. *Pokroky mat., fyz., astr.* 31 (1986), str. 59–60.
- [52] Šedesát let prof. Zbyňka Nádeníka. *Pokroky mat., fyz., astr.* 31 (1986), str. 60–61.
- [53] RNDr. Jan Pavlíček — šedesát let. *Pokroky mat., fyz., astr.* 32 (1987), str. 296.

E. Popularizující odborné články:

- [30] Základy kinematické geometrie v rovině. *Rozhledy* (56), 1977/78, str. 289–292.
- [31] Kruhová inverze. *Rozhledy* (57), 1978/79, str. 218–223.
- [32] Mocnost bodu ke kružnici. *Rozhledy* (57), 1978/79, str. 309–313.
- [33] Carnotovo zobecnění mocnosti bodu ke kružnici na kuželosečce. *Práce stavební fakulty ČVUT Praha, Edice KD 2/1980*, str. 5–12.
- [34] Konstrukce úplného čtyřrohu vepsaného za daných podmínek do druhého úplného čtyřrohu (spol. s L. Pachtou). *Práce stavební fakulty ČVUT Praha, Edice KD 2/1980*, str. 83–88.

F. Různé:

- [4] Již čtyřicáté výročí 17. listopadu 1939. *Rozhledy* (58), 1979/80, str. 97–98.

V tomto období vedle uvedených prací napsal doc. K. Drábek pro časopisy 3 recenze knih a vypracoval 28 recenzí článků, 8 lektorských posudků skript, popř. knih a 3 oponentské posudky.